

Handläggare
Nanushka Yeaman
Telefon: 08-508 319 21**Till**
Kulturnämnden
2019-09-24**Departementskrivelsen Långsiktighet och stadga i arbetet framåt – en myndighet för romska frågor (Ds 2019:15).
Svar på remiss från kommunstyrelsen****Förslag till beslut**

Kulturförvaltningen föreslår att kulturnämnden beslutar:

1. Att godkänna och överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen
2. Att förklara beslutet omedelbart justerat

Robert Olsson
KulturdirektörPatrik Liljegren
Chef kulturstrategiska staben**Sammanfattning**

På uppdrag av regeringskansliet har departementsrådet Charlotta Wickman under 2017-2018 utrett hur ett nationellt center för romska frågor kan inrättas. Utredningen visar att det saknas stadga och långsiktighet i arbetet med att tillförsäkra minoriteten romers åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Detta trots att regeringen vidtagit åtgärder inom en rad olika områden inom minoritetspolitiken och beslutat om en tjugoårig strategi för romsk inkludering som syftar till att ge romer samma möjligheter som icke-romer. Utredaren bedömer att den nuvarande situationen kommer att kvarstå om inte en tydlig part pekas ut för att aktivt främja detta arbete. Man ser inrättandet av en statlig förvaltningsmyndighet som den extraordinära och kraftfulla åtgärd som behövs för att ge staten förbättrade förutsättningar att åstadkomma detta. Formen för denna skulle vara en nämndmyndighet vid en värmyndighet, vilket man bedömer skulle kosta cirka 20 mnkr per år och omfatta cirka 13 årsarbetskrafter.

Kulturförvaltningen delar utredningens omvärldsanalys och slutsatser. Inrättandet av en myndighet med ett tydligt mandat är en signal om att frågan är prioriterad och behöver insatser som

skapar reell förändring. Förvaltningen är positiv till förslaget och att myndigheten kan samspela med kommunens insatser.

Underlag för beslut

1. Följebrev Departementsskrivelsen Långsiktighet och stadga i arbetet framåt - en myndighet för romska frågor
2. Departementsskrivelsen Långsiktighet och stadga i arbetet framåt - en myndighet för romska frågor (Ds 2019:15)

UTLÅTANDE

Remissen

Kulturnämnden har av kommunstyrelsen, Rotel IX, ombetts att besvara remissen av Departementsskrivelsen *Långsiktighet och stadga i arbetet framåt - en myndighet för romska frågor* (Ds 2019:15. Remisstid till 2019-09-25 (till SLK 2019-10-01). Remissen dateras 2019-08-15.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kulturstrategiska staben inom kulturförvaltningen.

Bakgrund och syfte

Regeringen har gett Kulturdepartementet i uppdrag att närmare utreda hur ett nationellt center för romska frågor kan inrättas. I uppdraget har ingått att:

- Föreslå vilka specifika uppgifter centret ska ha med tydliga avgränsningar mot andra berörda myndigheters verksamhet
- Utreda hur romskt deltagande och inflytande i förhållande till centrets uppgifter kan säkerställas
- Undersöka om centret kan inrättas inom ramen för befintlig myndighetsstruktur

Utredningen har genomförts av departementssekreterare Charlotta Wickman i bred konsultation med romska sakkunniga och civilsamhällesaktörer. Utredningen har inte begränsat samtalen till en viss grupp av individer utan istället aktivt sökt kontakt med ett betydande antal organisationer och personer inom det romska samhället. Vid ett par tillfällen har samtal och möten mellan utredningen och minoriteten sänts live via sociala medier i syfte att sprida information ytterligare.

I samråd med minoritetens organisationer, aktivister och

sakkunniga har en behovsinventering genomförts för att se vad som behöver åtgärdas för att minoriteten romer ska kunna åtnjuta de mänskliga rättigheterna och få en förbättrad livssituation.

Enligt uppdragsbeskrivningen har utredningen särskilt beaktat förslagen som lämnats av Kommissionen mot antiziganism. Kommissionen anger i sitt betänkande (SOU 2016:44) att det finns en kontinuitet mellan 1900-talets övergrepp mot romer och deras utsatta situation i dag i det svenska samhället. Olika internationella övervakningsorgan bekräftar att romer i Sverige fortfarande möter diskriminering inom många områden i vardagslivet. Det råder även fortsatt stor okunskap om romers kultur, historia och situation. En undersökning av allmänhetens kunskap och attityd till de nationella minoriteterna, visade 2015 att endast 66 procent av deltagarna kunde uppge någon nationell minoritet, vilket innebär att en tredjedel inte känner till någon av de erkända nationella minoriteterna i Sverige. (Institutet för språk och folkminnen, Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget, 2015).

Utredningen föreslår att en nämndmyndighet vid en värdmyndighet inrättas. Nämndmyndigheten föreslås heta Myndigheten för romska frågor och inrättas under den föreslagna nya myndigheten för minoritetsfrågor (MFM). I andra hand föreslås Diskrimineringsombudsmannen eller Forum för levande historia som värdmyndighet. Uppdraget skulle innebära ett nationellt ansvar att främja arbetet med mänskliga rättigheter för den nationella minoriteten romer. I det ingår att vara ett stöd i arbetet med att motverka antiziganism. Den nya myndigheten ska driva verksamheten i nära kontakt med minoriteten romer, säkerställa en lokal förankring av verksamheten och att verksamheten får en lämplig geografisk spridning.

Myndigheten för romska frågor ska:

- initiera, främja och stödja åtgärder för att öka minoriteten romers egenmakt och inflytande, med särskilt ansvar att stärka kvinnors samt barns och ungas egenmakt och inflytande.
- bidra till den fortsatta utvecklingen av det romska civilsamhället genom olika insatser.
- återkommande anordna en landsomfattande sammankomst där minoriteten romers organisationer, aktivister och andra sakkunniga från och företrädare för minoriteten kan mötas kring för minoriteten viktiga frågor.
- synliggöra, samla och sprida kunskap samt verka för att metoder utvecklas för att motverka den antiziganism och

diskriminering som minoriteten romer utsätts för och den påverkan som historisk rasism och diskriminering för med sig.

- samla och medverka till att levandegöra och sprida kunskap om minoriteten romers kultur, språk och historia samt skapa en kunskapsbank över minoriteten romers kultur, språk och historia, samt
- främja högtidlighållande av centrala högtidsdagar för minoriteten romer.

Ekonomiska förutsättningar

Utredarens bedömning är att den nya myndighetens anslag bör uppgå till cirka 20 miljoner kronor per år och att myndigheten bör ha cirka 13 årsarbetskrafter när den är fullt uppbyggd. Man föreslår också en uppföljning för att säkerställa en strategisk etablering och styrning av Myndigheten för romska frågor både under uppbyggnadsfasen av verksamheten och efter att den nya myndigheten har verkat under några år. Utredningen omfattar inte någon tidplan.

Förvaltningens synpunkter

Kulturförvaltningen delar utredningens omvärldsanalys och slutsatser. Inrättandet av en myndighet med ett tydligt mandat är en signal om att frågan är prioriterad och behöver insatser som skapar reell förändring.

Förvaltningen ser positivt på att myndigheten skulle komplettera det arbete som redan pågår inom kommuner och andra offentliga verksamheter. Det är utifrån utredningens innehåll svårt att förutspå hur denna komplettering ska ske i praktiken. Förvaltningen anser att det är viktigt att en ny myndighet tydligt hakar i det operativa arbetet som sker i kommunerna och utgår från de sex områden som den statliga strategin om romsk inkludering är uppdelad i. Förvaltningen anser vidare att inkludering till stor del sker i det dagliga arbetet och att det är där resurserna ger störst effekt.

Enligt förvaltningens bedömning är det möjligt att en nationell myndighet för romska frågor är den insats som bäst bidrar till att romsk inkludering uppmärksammas som en högre prioriterad fråga. En farhåga som vissa ur minoriteten romer uttryckt under utredningens gång är att inrättandet av Myndigheten för romska frågor kan komma att innebära att andra myndigheter och vissa kommuner trappar ner sitt arbete med romers rättigheter i stället för att stärka det. Kulturförvaltningen anser att denna aspekt bör

vägas in i en riskbedömning. Inrättandet av en ny myndighet för romska frågor kan tjäna på att föregås av ett beslut om den föreslagna myndigheten för minoritetsfrågor (MFM).

Om man beslutar sig för att inrätta en nationell myndighet anser kulturförvaltningen att det är av vikt att rättighetsbärare, det vill säga representanter från den romska gruppen, ges möjlighet att delta i beslutsfattande processer.

Förvaltningen ser positivt på myndighetens nätverkande roll med nationella sammankomster för romska civilsamhällesaktörer, deras kunskapsspridande arbete, insatser mot antiziganism samt tydliga fokus på kvinnor, barn och unga. Flera andra myndigheter exempelvis Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har kunskap och erfarenheter som skulle vara användbara vid etablerandet av myndigheten.

Bilagor

1. Följebrev Departementsskrivelsen Långsiktighet och stadga i arbetet framåt - en myndighet för romska frågor
2. Departementsskrivelsen Långsiktighet och stadga i arbetet framåt - en myndighet för romska frågor (Ds 2019:15)